

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา รายได้หลักเพื่อการพัฒนาประเทศ คือ การจัดเก็บภาษีอากรซึ่งนับว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของประเทศ สำหรับการจัดเก็บภาษีของประเทศไทยนั้นมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย สันนิษฐานกันว่าได้มีการเก็บภาษีอากรมาก่อนหน้าแล้ว ในปัจจุบันการบริหารประเทศโดยรัฐบาลไทย มีนโยบายการจัดหารายได้เพื่อพัฒนาประเทศ โดยการกำหนดนโยบายทางด้านภาษีอากร เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นสิ่งสำคัญ และนโยบายที่รัฐบาลปัจจุบัน นำมาเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บภาษี คือการที่รัฐบาล ได้ออกกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งได้บัญญัติหน้าที่ของชนชาวไทยว่า บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้นการจัดเก็บภาษีจากแหล่งรายได้แยกเป็นการจัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากรพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต พระราชบัญญัติศุลกากร โดยกระทรวงการคลังมีหน้าที่กำกับ ควบคุม ดูแล กรมต่างๆ ที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีโดยเฉพาะ ได้แก่ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร (กรมสรรพสามิต สำนักเลขานุการกรม. 2550 : เว็บไซต์)

กรมสรรพากรมีหน้าที่จัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากรซึ่งเก็บภาษีจากเงินได้ของผู้มีรายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ส่วนกรมสรรพสามิตมีหน้าที่หลักในการจัดเก็บภาษีจากสินค้าและบริการ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ฟุ่มเฟือย มีอันตรายเป็นต่อสุขภาพ ผิดศีลธรรมอันดี ซึ่งปัจจุบันภาษีที่กรมสรรพสามิตได้จัดเก็บจากสินค้าหลายประเภท ซึ่งจัดเก็บตามอำนาจของกรมสรรพสามิตคือ พระราชบัญญัติสุราพ.ศ. 2493 พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติไฟ้ พ.ศ. 2486 และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 โดยกรมสรรพสามิตที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีต่าง ๆ ดังกล่าว มีสัดส่วนรวมเป็นอันดับสองรองจากกรมสรรพากร และปัจจุบันแนวโน้มการเก็บภาษีของกรมสรรพสามิตจะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ ทดแทนภาษีศุลกากรที่มีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ จากข้อตกลงระหว่างประเทศ (Free Trade Area: FTA) ดังนั้น ภาระหน้าที่ของกรมสรรพสามิตเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในแต่ละปี จึงถูกกำหนดเป้าหมายไว้ค่อนข้าง

สูงและเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้การจกเก็บภาษีที่ลึจะต้องให้ประชาชนมีความเต็มใจที่จะเสียภาษีให้กับรัฐ และหลักของการจกเก็บนั้นต้องมีความยุติธรรม สะดวก ประหยัดแน่นอนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ในการใช้เป็นตัวกำหนดถึงงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาประเทศของรัฐบาล ต่อไป (สถิตย์ ลิ้มพงศ์พันธ์. 2547 : 34)

การจกเก็บภาษีสรรพสามิตในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่ามีต้นกำเนิดมาจากสินค้าสองประเภท คือฝิ่นและสุรา ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจกเก็บภาษีดังกล่าวแยกจากกัน คือกรมฝิ่นและกรมสุรา ใน พ.ศ. 2474 กรมสุราได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ควบคุมและจกเก็บภาษีไม้ซีกไฟที่ทำขึ้นในราชอาณาจักรด้วยอีกอย่างหนึ่งและต่อไปอาจจะมีการอย่างอื่นเพิ่มขึ้นอีกก็ได้ นาม “กรมสุรา” ไม่เหมาะสมกับหน้าที่ราชการที่ปฏิบัติอยู่ จึงได้มีประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2474 เปลี่ยนนาม “กรมสุรา” เป็น “กรมสรรพสามิต” และในวันรุ่งขึ้นคือวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2474 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งหม่อมเจ้าจิตร โภคทวี เกษมศรี ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นคนแรก (สำนักงานสรรพสามิตภาค 3. 2552 : เว็บไซต์)

ภาษีสุราก็ได้ว่า เป็นรายได้ที่สำคัญ ของรายได้กรมสรรพสามิต ถึงแม้ปริมาณการชำระภาษีสุรากลั่นชุมชนจะมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับโรงงานสุราโดยรวม ซึ่งมีผู้ได้รับอนุญาตให้ทำสุราแช่ประมาณ 1,900 ราย และสุรากลั่นประมาณกว่า 6,000 รายทั่วประเทศ (สำนักบริหารการจกเก็บภาษี สำนักงานสรรพสามิต. 2552 : 4) แต่เนื่องจากสุรากลั่นชุมชนสามารถทดแทนการบริโภครสุรากลั่นที่ผลิตจากโรงงานสุราขนาดใหญ่และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคระดับล่างได้ ดังนั้นจึงมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของการจกเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ภาค 3 และการทำงานที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการจกเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนบรรลุผลตามเป้าหมายได้นั้น นอกจากจะต้องมีแนวทางในการดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ที่รัดกุมและชัดเจนแล้ว สิ่งที่สำคัญยังต้องได้รับความร่วมมือ ร่วมใจที่ค้ำอย่างยั้งจากผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชนอีกด้วย และการร่วมมือร่วมใจของผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชนจะเกิดขึ้นได้ จะต้องมาจากการมีทัศนคติและจิตสำนึกที่ดีกับหน่วยงานของกรมสรรพสามิต

จากการที่กรมสรรพสามิตได้มีการอนุญาตให้ประชาชนทั่วไปมีการขออนุญาตทำสุรากลั่นและขายสุรากลั่นได้อย่างเสรี ปรากฏว่ามีผู้ขออนุญาตทำสุรากลั่นเพื่อขายทั่วประเทศประมาณ 3,000 กว่าราย สำหรับสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 มีผู้ขออนุญาตทำสุรากลั่น จำนวน 276 ราย ซึ่งการที่มีการขออนุญาตทำสุรากลั่นชุมชนเป็นจำนวนมาก ทำให้มีปัญหหลายด้าน เช่น การขออนุญาตก่อสร้างโรงงานสุรากลั่นชุมชน การขออนุญาตทำสุรา การชำระภาษี

การจัดเก็บภาษีและปัญหาในด้านอื่นๆ ดังนั้นสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 จึงให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยการจัดเก็บภาษีให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยหรือไม่มีการรั่วไหล เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีน้อย ซึ่งถ้าหากมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีมากเกินไปก็อาจได้รับประโยชน์ด้านการพัฒนาน้อย นอกจากนี้การเก็บภาษีที่ดีและมีประสิทธิภาพย่อมจะมีผลทางด้านต่างๆ เช่น สนับสนุนให้ระบบภาษีมีความเป็นธรรม รัฐมีรายได้มากขึ้น อันเป็นการลดภาระด้านการขาดดุล และได้นำเงินจากการจัดเก็บภาษีมาพัฒนาหรือใช้จ่ายในด้านต่างๆ มากยิ่งขึ้น ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ส่งผลให้ผู้เสียภาษีมีความสำนึกในการเสียภาษี (ปนิษฐา รัชธรรม, 2548 : 15)

สืบเนื่องจากภาครัฐมีนโยบายปฏิรูประบบราชการ โดยกรมสรรพสามิตปฏิรูประบบด้วยการยุบรวมสำนักงานสรรพสามิตอำเภอหลาย ๆ อำเภอ เป็นสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา ซึ่งแต่ละพื้นที่สาขาจะมีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมถึง 4-7 อำเภอ สถานที่ตั้งสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขาอยู่ห่างไกล จึงมีส่วนทำให้ผู้ประกอบการไม่สะดวกในการเดินทางมาชำระภาษี อีกทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น อุปสรรคดังกล่าวอาจเป็นส่วนหนึ่งให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีได้ จากการที่รัฐบาลมีนโยบายในการเปิดเสรีสุราในปี พ.ศ. 2546 ปรากฏว่า มีผู้มาขอรับอนุญาตทำสุรากลั่นชุมชนเป็นจำนวนมาก ในขณะที่อัตรา กำลังเจ้าหน้าที่กลับมีจำนวนน้อยลง อันเป็นผลมาจากมาตรการลดอัตรากำลังคนภาครัฐลงเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูประบบราชการ ทำให้การบริหารจัดการเกิดปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านบุคลากรไม่เพียงพอ ถึงแม้ว่ากรมสรรพสามิตจะได้เพิ่มอัตรากำลังลูกจ้างชั่วคราวมาช่วยปฏิบัติงานในการออกตรวจติดตามสถานที่ทำสุรากลั่นชุมชน แต่ในทางปฏิบัติแล้วลูกจ้างชั่วคราวไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการด้านต่าง ๆ ได้เหมือนข้าราชการ การออกตรวจหรือปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีข้าราชการเป็นผู้นำตรวจ การควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ ให้ผู้ได้รับอนุญาตทำและขายสุรากลั่นชุมชนถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายของทางราชการ แต่เนื่องจากพื้นที่รับผิดชอบค่อนข้างไกล ทำให้การตรวจสอบเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง รวมถึงข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ด้านงบประมาณ งบประมาณที่กรมสรรพสามิตจัดสรรให้ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน (กรมสรรพสามิต สำนักเลขานุการกรม, 2550 : เว็บบอร์ด)

ดังนั้นเห็นได้จากการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 โดยรวมมีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง ดังนี้

ตารางที่ 1 รายงานผลการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนสำนักงานสรรพสามิตภาค 3

ปีงบประมาณ	เป้าหมาย(บาท)	จัดเก็บได้จริง(บาท)	เพิ่ม/ลด(บาท)	ร้อยละ
2551	530,000,000.00	736,339,714.79	206,339,714.79**	38.93
2552	685,600,000.00	744,653,371.28	59,053,371.28**	8.61
2553	717,154,100.00	713,911,268.4	3,242,831.60*	-0.45

ที่มา : (สำนักงานสรรพสามิตภาค 3. 2553 : เว็บไซต์)

** จัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนสูงกว่าเป้าหมาย

* จัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนต่ำกว่าเป้าหมาย

จากตารางที่ 1 ผลการจัดเก็บภาษีเกี่ยวกับสุรากลั่นชุมชนของสรรพสามิตภาค 3 เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2553 พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 มีเป้าหมายการจัดเก็บภาษีเป็นจำนวนเงิน 530,000,000.00 บาท ซึ่งผลการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนได้เป็นจำนวนเงิน 736,339,714.79 บาท โดยการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนสูงกว่าเป้าหมายเป็นจำนวนเงิน 206,339,714.79 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.93 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 มีเป้าหมายการจัดเก็บภาษีเป็นจำนวนเงิน 685,600,000.00 บาท และผลการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนได้เป็นจำนวนเงิน 744,653,371.28 บาท จะเห็นได้ว่าจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนสูงกว่าเป้าหมายเป็นจำนวนเงิน 59,053,371.28 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.61 ซึ่งมีสัดส่วนลดลงจากปี พ.ศ. 2551 และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 มีเป้าหมายการจัดเก็บภาษีเป็นจำนวนเงิน 717,154,100.00 บาท ผลการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนได้เป็นจำนวนเงิน 713,911,268.4 บาท แต่การจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนต่ำกว่าเป้าหมายเป็นจำนวนเงิน 3,242,831.60 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.45

จากรายงานการจัดเก็บภาษีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 มีการตั้งเป้าหมายการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนเพิ่มขึ้นเป็นเรื่อย ๆ แต่ผลการจัดเก็บได้จริงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ต่ำกว่าเป้าหมาย และแนวโน้มการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนในปี พ.ศ. 2554 นั้นจะเป็นอย่างไร จะสามารถสัมฤทธิ์ผลหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงองค์ประกอบการบริหารจัดการของสำนักงานสรรพสามิตว่ามีการดำเนินการเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนตามหลักความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับใด

จากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 จึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารและการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี เพื่อให้

สอดคล้องกับภาวการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเจ้าพนักงานสรรพสามิตชำนาญการ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ร้อยเอ็ด จึงมีความสนใจที่ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 โดยทำการศึกษาว่าพนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารจัดการและประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนอยู่ในระดับใด ตลอดจนศึกษาว่ามีองค์ประกอบการบริหารจัดการด้านใดบ้าง ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 โดยนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สรรพสามิตในการจัดเก็บภาษีสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพิ่มสูงขึ้น

คำถามการวิจัย

1. ผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารจัดการของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 อยู่ในระดับใด
2. ผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 อยู่ในระดับใด
3. องค์ประกอบการบริหารจัดการด้านใดบ้าง ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการ สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชน
3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบการบริหารจัดการ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ศึกษาทฤษฎีกระบวนการบริหาร โปสค็อคอร์บ (POSDCoRB) จาก ลูเทอร์ กุลลิค และลินคอล์น เออร์วิค (Luther Gulick & Lyndall Urwick. 1936 431 ; อ้างถึงใน วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ. 2552 : 79-88) โดยจะนำทฤษฎีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ใน องค์ประกอบการบริหารจัดการของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ

1.2 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยศึกษาจาก อัดัม สมิท (Adam Smith ; อ้างถึงใน ชงชัย สันติวงษ์. 2546 : 52) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีที่ดี ประกอบด้วย หลักการประหยัดและมีประสิทธิภาพ หลักการยอมรับได้ของสังคม หลักความถูกต้องเหมาะสม หลักความสะดวกและง่าย หลักความแน่นอนและการปรับตัว หลักประชาธิปไตยการเปิดเผยต่อประชาชน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชนที่ขออนุญาตทำสุรากลั่นจากสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 จำนวน 276 คน (สำนักงานสรรพสามิตภาค 3. 2553 : 25)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชนที่ขออนุญาตทำสุรากลั่นจากสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 จำนวน 165 คน ผู้วิจัยได้มาโดยใช้สูตรการคำนวณตามวิธีของทาโร ยามานะ (Taro Yamane. 1973 : 727 ; อ้างในบุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 38) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ทำการวิจัย มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ(Independent Variables) คือ องค์ประกอบการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

- 3.1.1 การวางแผน
- 3.1.2 การจัดองค์การ
- 3.1.3 การจัดบุคคลเข้าทำงาน
- 3.1.4 การอำนาจการ
- 3.1.5 การประสานงาน
- 3.1.6 การรายงาน
- 3.1.7 การงบประมาณ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรา กลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ประกอบด้วย

- 3.2.1 หลักการประหยัดและมีประสิทธิภาพ
- 3.2.2 หลักการยอมรับได้ของสังคม
- 3.2.3 หลักความถูกต้องเหมาะสม
- 3.2.4 หลักความสะดวกและง่าย
- 3.2.5 หลักความแน่นอนและการปรับตัว
- 3.2.6 หลักประชาธิปไตยการเปิดเผยต่อประชาชน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลา คือ มกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2554

5. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ พื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 รวม 9 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ยโสธรและอำนาจเจริญ

นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์ประกอบการบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารงานของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการ

บริหารราชการให้บรรลุเป้าหมาย โดยดำเนินการตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่องตามระดับ ประกอบด้วยหน้าที่ที่สำคัญ 7 ด้าน

1. การวางแผน (Planning : P) หมายถึง การวางแผนโครงการกิจกรรมต่างๆ ก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ตลอดจนกำหนดแนวทางปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า

2. การจัดองค์การ (Organizing : O) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างสำนักงาน สรรพสามิตภาค 3 ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะของงาน

3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing : S) หมายถึง การที่ผู้บริหารได้กำหนดตำแหน่งหน้าที่และทำการตัดสินใจเรื่องของหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างเหมาะสมในหน้าที่ การจัดคนเข้าทำงานเป็นการสรรหาบุคลากรที่เหมาะสม สำหรับการปฏิบัติงานและตำแหน่งนั้นๆ

4. การอำนวยการ (Directing : D) หมายถึง การใช้ความสามารถในการชักจูงคนให้ปฏิบัติงานได้ดีที่สุด โดยใช้อำนาจหน้าที่ที่ถูกต้องและเหมาะสม จนกระทั่งสำนักงาน สรรพสามิตภาค 3 สามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้

5. การประสานงาน (Co-ordinating: Co) หมายถึง ความร่วมมือ การทำงานร่วมกันและช่วยแก้ไขปัญหาคัดแย้งในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น

6. การรายงาน (Reporting : R) หมายถึง การรายงานความเคลื่อนไหวในการปฏิบัติงาน การประเมิน และการแก้ไขปรับปรุง ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้ทราบด้วย

7. การงบประมาณ (Budgeting : B) หมายถึง แผนงานชนิดหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการจ่ายเงินจำนวนหนึ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี หมายถึง ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากรให้ได้ครบตามความเป็นจริง เป็นการสนับสนุนให้มีวิธีการบริหารที่จะได้รับผลมากที่สุด รวมทั้งการเปรียบเทียบทรัพยากรที่ใช้ไปในการจัดเก็บภาษีกับผลที่ได้จากการจัดเก็บภาษี ว่าดีขึ้นอย่างไร แลไหนในขณะที่กำลังทำหน้าที่จัดเก็บภาษีตามเป้าหมายขององค์กร ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การประหยัดและมีประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานด้านการ ภาษีที่เก็บเป็นการระแกว่าผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชนที่เสียภาษีน้อยที่สุด ต้นทุนในการจัดเก็บต่ำที่สุดแต่ได้รับรายได้มากที่สุด โดยมีการออกเก็บภาษีตามพื้นที่ เพื่อลดขั้นตอนการชำระภาษีและการใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดให้คุ้มค่าที่สุด ทำให้ได้งานออกมา เน้นรวดเร็ว คุ้มค่า

2. การยอมรับได้ของสังคม หมายถึง การจัดเก็บภาษีถูกต้องเหมาะสม บุติธรรมและ ผู้ประกอบการสุรากลับชุมชนให้การยอมรับและให้ความร่วมมือในการจัดเก็บภาษีอย่างดี

3. ความถูกต้องเหมาะสม หมายถึง เจ้าหน้าที่สามารถควบคุมการจัดเก็บภาษีสุรากลับชุมชนเป็น ไปอย่างถูกต้องตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด

4. ความสะดวกและง่าย หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการ ให้ ความสะดวกและง่าย ในการจัดเก็บภาษี ตามวัน เวลาที่กำหนดรวมทั้งการให้บริการที่ดีแก่ผู้ประกอบการสุรากลับ ชุมชนที่เสียภาษีและไม่มีความซับซ้อน

5. ความแน่นอนและการปรับตัว หมายถึง ระบบบริหารการจัดเก็บภาษีมี ความแน่นอน มีหลักเกณฑ์ และสามารถคาดการณ์ถึงวิธีการและผลการดำเนินงานล่วงหน้า ได้แน่นอนและสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์แวดล้อม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ประชาธิปไตยการเปิดเผยต่อประชาชน หมายถึง ผลการจัดเก็บภาษีจะต้อง เปิดเผยการดำเนินการตามนโยบายต่อทั้งสถาบันรัฐสภาและต่อประชาชนและผู้ประกอบการ สุรากลับชุมชนได้ทราบเพื่อความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษี

ผู้ประกอบการสุรากลับชุมชน หมายถึง ผู้ได้รับอนุญาตจากกรมสรรพสามิตให้ทำสุรา กลับชุมชน ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การบริหารงานสุรา พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 4)

สุรากลับชุมชน หมายถึง สุรากลับชนิดสุราขาว และคุณสมบัติตามประกาศกระทรวง การคลัง เรื่อง การบริหารงานสุรา พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 4) ลงวันที่ 21 มกราคม 2546

สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 หมายถึง หน่วยงานราชการในสังกัดกระทรวงการคลัง มี หน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีจากสินค้า และบริการเฉพาะอย่างที่เรียกว่า “ภาษี สรรพสามิต”ซึ่งสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 มีพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบ รวม 9 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่นครราชสีมา พื้นที่ชัยภูมิ พื้นที่บุรีรัมย์ พื้นที่สุรินทร์ พื้นที่ศรีสะเกษ พื้นที่อุบลราชธานี พื้นที่ร้อยเอ็ด พื้นที่ยโสธร และพื้นที่อำนาจเจริญ

ประโยชน์การวิจัย

ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ทำให้ทราบองค์ประกอบการบริหารจัดการของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ตาม ความคิดเห็นของผู้ประกอบการสุรากลับชุมชน ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลมาใช้ในการ วางแผนสำหรับบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตต่อไป

2. ทำให้ทราบประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชนนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีสำนักงานสรรพสามิตภาค 3

3. ทำให้ทราบองค์ประกอบการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ซึ่งสามารถที่จะนำผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการระบบงานจัดเก็บภาษีให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และดำรงความยุติธรรมต่อประชาชนมากที่สุด

4. เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับนำไปใช้ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และดำรงความยุติธรรมต่อประชาชนมากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY